

9. Raju Prasad Paswan, Shahin Ara Begum (2013). Regression and Neural Networks Models for Prediction of Crop Production. *International Journal of Scientific & Engineering Research*, Vol. 4, 9, 98-108. Retrieved from <https://www.ijser.org/researchpaper%5CRegression-and-Neural-Networks-Models-for-Prediction-of-Crop-Production.pdf> [in English].

Yuriy Kernasyuk, PhD in Economics (Candidate of Economic Sciences)

Kirovohrad state agricultural experimental station of the National Academy of Agrarian Sciences of Ukraine, Kropyvnytskyi, Ukraine

Neural Artificial Networks as an Effective Tool for Adaptive Forecasting in the Agrarian Sector of the Economy

The purpose of the article is to provide scientific and methodological substantiation and development of a model for predicting the development of agricultural production in the Kirovohrad region on the basis of the application of artificial neural networks.

The peculiarity of forecasting at the regional level is the need to take into account a significant number of exogenous and endogenous factors of influence. For prediction along with traditional methods of econometric analysis of time series it is expedient to use artificial neural networks. Correlation dependence of factors of development of the agrarian sector of the economy influencing the dynamics of gross agricultural production is determined. The theoretical model of forecasting of gross agricultural production is developed. According to research results, using the method of artificial neural networks and the software product of the analytical platform of the Deductor Academic 5.3.0.88 package, a methodical approach has been developed to construct a forecasting model for gross agricultural production. The essence of the proposed approach is based on a combination of methods of adaptive forecasting and the instrument of artificial neural networks.

The methodical approach of adaptive forecasting of gross output of agricultural production is developed. The model of adaptive prediction based on artificial neural networks allows to take into account a significant number of factors of influence and tendencies in the development of ultra-complicated systems, which include agriculture, as well as to provide a lower error margin of forecast.

artificial neural networks, gross agricultural production, model, forecast

Одержано (Received) 06.12.2017

Прорецензовано (Reviewed) 11.12.2017

Прийнято до друку (Approved) 15.12.2017

УДК 657.8:004

В.В. Муравський, доц., канд. екон. наук

Тернопільський національний економічний університет, м. Тернопіль, Україна

Регістри, форми обліку та комп'ютерно-комунікаційні технології

Сформульовані вимоги щодо визначення складу та систематизації реєстрів обліку, які не доцільно порівнювати з алгоритмами програмного забезпечення та обліковими базами даних. Досліджено основні комп'ютерні форми обліку. Зроблено висновок про те, що не існує такого поняття, як «автоматизована форма обліку», оскільки будь-яка система автоматизації облікових процесів забезпечує наявність реєстрів. Обґрунтовано появу комп'ютерно-комунікаційної форми обліку.

облік, автоматизація, обліковий реєстр, комп'ютерно-орієнтована форма обліку, комп'ютерно-комунікаційна форма обліку

В.В. Муравский, доц., канд. экон. наук

Тернопольский национальный экономический университет, г. Тернополь, Украина

Регистры, формы учета и компьютерно-коммуникационные технологии

Сформулированы требования к определению состава и систематизации регистров учета, которые нецелесообразно сравнивать с алгоритмами программного обеспечения и учетными базами данных. Исследованы основные компьютерные формы учета. Сделан вывод о том, что не существует такого понятия, как «автоматизированная форма учета», поскольку любая система автоматизации учетных процессов обеспечивает наличие регистров. Обоснованно появление компьютерно-коммуникационной формы учета.

учет, автоматизация, учетный реєстр, компьютерно-ориентированная форма учета, компьютерно-коммуникационная форма учета

© В.В. Муравський, 2017

Постановка проблеми. Базовим концептуальним терміном, який визначає технологію обліку, є обліковий реєстр. Реєстр – зв’язкова ланка у процесі перетворення облікової інформації від моменту документування до відображення у звітності. Він слугує комунікаційним каналом, який поєднує усі елементи облікової системи. В облікових реєстрах акумулюються дані з різних джерел, що можуть бути використані внутрішніми користувачами інформації. В реєстрах обліку відбуваються попередні облікові дії з класифікації, групування та компресії даних. Вигляд реєстрів може значно відрізнитися залежно від їх функціонального призначення, обсягу змістового наповнення, структурної побудови тощо. Сукупність облікових реєстрів є унікальним ідентифікатором форми обліку. Підбір тих чи інших реєстрів обліку для практичного використання визначає вибір форми обліку, якою послуговуватимуться облікові та управлінські фахівці на підприємстві.

Активне застосування сучасної комп’ютерно-комунікаційної техніки вплинуло на організацію та методологію обліку, що потребує нового наукового осмислення дефініцій «реєстр» та «форма». Облікова термінологія адаптується до поступального розвитку комп’ютерних технологій, що актуалізує нові дослідження перспектив автоматизації обліку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Історичний розвиток технічних засобів обробки та передачі облікової інформації вплинув на розуміння сутності форми обліку. Облікову форму розглядають як: сукупність облікових реєстрів, які використовують у певній послідовності та взаємодії; комбінований набір носіїв, порядок розташування на них інформації і методику їх заповнення; алгоритми обробки первинних даних і отримання результативної облікової інформації; інформаційно-пошукову систему, засновану на електронних базах даних [14, с. 88]. Залежно від обраного виду (поєднання видів) наукового трактування облікових дефініцій, науковцями пропонуються різні варіанти іменування сучасної облікової форми в умовах застосування комп’ютерно-комунікаційної техніки.

Наприклад, С.М. Лайчук обґрунтовує доцільність розвитку «прогресивної форми обліку», яка на основі впровадження обчислювальної техніки забезпечує своєчасне одержання якісної інформації, необхідної для управління, а також системи показників звітності при мінімальних затратах праці і засобів на ведення обліку [8, с. 85]. Проте, автор не вказав, в чому полягає прогресивність обліку та позитивна відмінність від попередніх облікових форм. Якісні характеристики прогресивної форми обліку актуальні й для інших форм, що впливає із завдань облікової системи та можливостей сучасної комп’ютерної техніки.

Враховуючи можливість облікового та управлінського персоналу працювати в режимі діалогу з програмним забезпеченням, О.М. Островський пропонує назвати нову форму діалоговою, наполягаючи на її принциповій відмінності від інших форми обліку із заздалегідь встановленими алгоритмами обробки і незмінними формами вихідних документів [12, с. 69]. Назва «діалогова форма» відображає лише спосіб інтерактивних комунікацій працівників з автоматизованою системою обліку та не дає змоги з’ясувати алгоритм, за допомогою якого відбувається опрацювання облікової інформації.

М.Ф. Кропивко, М.І. Козак, В.І. Похіленко, Е.П. Романова визначають сучасну форму обліку в умовах використання комп’ютерної техніки як «архівно-комп’ютерну», що ґрунтується на використанні бази даних та архіву облікових документів [11, с. 86]. За необхідності обліковий чи управлінський працівник у режимі запиту може отримати з електронного архіву необхідні облікові дані у формі первинних документів, реєстрів чи звітних форм. В такому випадку завдання системи обліку зводяться лише до накопичення облікової інформації. Подальша реакція на одержану інформацію залишається поза увагою. У М. Білухи та Т. Микитенко виникла наукова ідея про актуальність електронної форми обліку, у якій первинні документи, машинограми,

відеограми, звіти формують виключно в електронному вигляді на основі інтеграції бази облікових даних [1, с. 20]. Електронна спрямованість облікової форми передбачає переорієнтацію обліку на використанні нових носіїв інформації в умовах зменшення кількості паперових документів та звітів.

Недоліком запропонованих форм обліку є їх частковість та відсутність у назві алюзії до інструментарію чи алгоритму обробки облікової інформації. Також досить часто науковці помилково називають форму обліку в умовах використання комп'ютерної техніки автоматизованою. В автоматизованій формі обліку робиться акцент на зменшенні обсягу ручних ділянок обліку, що є основною позитивною здатністю комп'ютерних технологій. Натомість, С.А. Гаркуша доводить, що не існує такого поняття, як «автоматизована форма обліку», оскільки будь-яка система автоматизації облікових процесів забезпечує формування реєстрів, які притаманні журнально-ордерній, меморіально-ордерній та іншим формам обліку [2, с. 199]. Тобто в новітній формі обліку, заснованій на застосуванні технологій обробки інформації, існує можливість відображення довільних облікових реєстрів. Автоматизація обліку дозволяє інтегрувати різні форми обліку, що відрізняються переліком реєстрів обліку.

Акцентування уваги лише на автоматизації облікових процесів є звуженням високої місії сучасної форми обліку, заснованої на використанні комп'ютерної техніки. Усі ручні форми обліку отримували назви від актуальних технологій та засобів обробки чи відображення інформації. Таким чином, використання дефініція «автоматизована форма обліку» відображає не засіб праці, а спосіб виконання облікових робіт. Враховуючи актуальні переваги застосування комп'ютерної техніки в обліку, історичний підхід до номінації ручних форм обліку, відсутність регламентованого переліку реєстрів, доступних для відображення, доцільно користуватися поняттям «комп'ютерна форма обліку». Тому у назві усіх нових форм обліку доцільно акцентувати увагу на інструментарії обробки облікової інформації – комп'ютерній техніці. У рамках зростання комунікаційної важливості системи обліку актуальності набуває «клауд-комп'ютерна», «хмарно-делегована», «мережева», «інтегрована» та інші форми обліку, які доцільно об'єднати в «комп'ютерно-комунікаційну». Комп'ютерно-комунікаційна форма обліку найбільш точно відповідає усім критеріям номінації професійних облікових термінів. При цьому з'ясування потребує місце та роль облікового реєстру в новітніх формах обліку.

Постановка завдання. Мета статті полягає в дослідженні сучасної форми обліку та облікових реєстрів в умовах використання комп'ютерно-комунікаційної техніки як сукупності алгоритмів обробки облікової інформації від моменту документування до відображення у звітності; спеціалізованого програмного забезпечення, що значно відрізняється залежно від розробників, галузі економіки та сфери діяльності; баз облікових даних, які можна використовувати для формування довільних за формою та наповненням реєстрів обліку; комунікаційних каналів, які поєднують систему обліку з усіма учасниками інформаційного процесу.

Викладення основного матеріалу. У 80-х роках ХХ століття обліковий реєстр нерозривно асоціювався з візуально-смісловим сприйняттям інформації обліковими та управлінськими фахівцями. Зокрема, на думку В.Ф. Палія та Я.В. Соколова, неможливо вважати обліковим реєстром будь-який технічний носій впорядкованої економічної інформації, яка не може бути безпосередньо сприйнятою людиною – суб'єктом управління [13, с. 112]. В умовах сучасної комп'ютерної форми обліку облікові реєстри є лише однією із форм проміжної звітності, що може і не демонструватися обліковим та управлінським працівникам. Реєстри є вторинними носіями облікової інформації після первинних документів. Але, в умовах автоматизації обліку, первинні документи можуть формуватися виключно в електронній формі разом з реєстрами бухгалтерського обліку. Таким чином, у автоматизованій системі обліку реєстри вже

не можуть виконувати роль матеріальних носіїв інформації, як при традиційному обліку, вони також не є елементами раціоналізації технології обліку [4, с. 28].

На думку С.В. Івахненкова, якщо при безкомп'ютерному способі обробки бухгалтерських даних під регістром бухгалтерського обліку розуміють засіб, призначений для фіксації, накопичення, систематизації, узагальнення і відображення облікової інформації, то в умовах комп'ютеризації бухгалтерського обліку стадія відображення облікової інформації, тобто надання систематизованих облікових даних у зручному для користувача вигляді, як правило, є самостійним процесом, який не пов'язаний із стадіями накопичення, узагальнення та систематизації [4, с. 195]. Регістр виступає способом комунікаційної взаємодії, форматування та відображення інформації для фахівців з обліку та управління. В автоматизованій системі обліку обліковий регістр є діалоговою формою, яка містить запити на вибір таксономії відображення узагальненої інформації. Персоналу підприємства підсумковий документ може подаватися у формі регістру (звіту) у зручній час. Для заповнення облікового регістру здійснюється інформаційна вибірка з бази даних за довільний часовий проміжок. Як доводить В. П. Завгородній, накопичена за час функціонування підприємства у базі даних комп'ютерної системи інформація узагальнюється і систематизується на рахунках, які є ідеальними, з погляду теорії бухгалтерського обліку та інформатики, носіями ознак її групування [3, с. 44].

Н.В. Костяник прийшов до висновку, що обліковим регістром можна умовно вважати базу даних, яка зв'язує первинні облікові записи (документи) із звітними формами [6, с. 264]. Проте, база даних виступає постійним акумулятором та архівом інформації на відміну від тимчасової природи регістру. Автоматизація обліку звільняє регістр від посередницької функції між первинними документами та звітами. В базі даних одночасно міститься інформація з різним ступенем обробки, що дозволяє за необхідності вільно та багаторазово згортати та розгортати облікові показники. У будь-який момент часу можна з масиву інформації відновити історичні події в логічній послідовності та з відповідними первинними, вторинними чи звітними документами. Тому базу даних не доцільно ототожнювати з обліковими регістрами, оскільки вона має складну структуру і може містити також різносторонню нефінансову інформацію, що не підлягає групуванню за рахунками обліку.

Обліковий регістр є певним регламентованим алгоритмом обробки інформації. До уваги необхідно прийняти зауваження Я. В. Соколова, який вважав помилковою думку, що в умовах автоматизації обліку перестає існувати поняття форми обліку як певного порядку заповнення регістрів та послідовності здійснення методичних прийомів обліку. Форма обліку в такому випадку не зникає під впливом застосування технологій обробки інформації, а трансформується у алгоритм з обробки даних [15, с. 372–381]. В умовах автоматизованої обробки облікової інформації актуальності набуває наукова думка про доцільність порівняння алгоритмів заповнення облікових регістрів та алгоритмів функціонування програмних продуктів. Проте алгоритмічне ототожнення регістрів обліку та програмного забезпечення є некоректним. Як доводить С.А. Кузнецова, розуміння форми бухгалтерського обліку виключно як електронного облікового регістру, реалізованого в програмному забезпеченні, ставить під сумнів загалом наукове позиціонування категорії «форма бухгалтерського обліку» [7, с. 17].

Програмний продукт є сукупністю облікових процедур, які підлягають автоматизації – від формування первинних документів до відображення узагальненої інформації у звітності. Кожний розробник програмного забезпечення дотримується схеми «від документа до звітності», але викладає та реалізує власне бачення алгоритмів опрацювання облікової інформації [10, с. 162]. Формування облікових регістрів є лише частиною автоматизованого алгоритму перетворення даних. Вигляд, форма, спосіб

заповнення реєстрів значно різняться у різних комп'ютерних програмах, що не дозволяє ототожнювати поняття «реєстр» та «алгоритм програмного забезпечення».

Комп'ютерна програма для цілей обліку не обмежується лише можливістю автоматизації порядку обробки інформації. Реалізуються також функції електронного документообігу, комунікаційного майданчика для відправки облікової інформації зовнішнім користувачам, актуалізації бази даних відповідно до змін навколишнього середовища, оперативного моніторингу та аналізу господарських процесів і фінансового стану підприємства. Тому облікове програмне забезпечення є концептуально складнішою категорією, ніж реєстр обліку, що не дозволяє прирівнювати ці дві категорії. Цікавим є наукове твердження М.Ю. Медведєва щодо циклічності еволюції форм обліку відповідно до класичної спіральної теорії розвитку. Науковець зазначає, що на сучасному етапі запровадження комп'ютерно-комунікаційних технологій відбувається «повернення» до уявної форми обліку, тому що сучасна комп'ютерна форма за способом обробки інформації значно ближче до уявної, ніж всі інші форми [9, с. 405]. В комп'ютерній, як і в уявній обліковій, формі для облікового чи управлінського фахівця не до кінця зрозумілі алгоритми одержання кінцевої інформації. Усі проміжні етапи опрацювання облікової інформації, у тому числі реєстри обліку, залишаються невідомими для звичайного користувача програм.

За таких умов, на думку М.І. Козака, роль облікових реєстрів як матеріальних носіїв рахунків бухгалтерського обліку змінюється при комп'ютеризації обліку – вони виконують лише функції із забезпечення контролю шляхом стандартизації представлення інформації в базі даних та відображення узагальненої інформації у звітних формах [5]. Проте стандартизація облікових реєстрів як алгоритму їх формування та заповнення актуальна лише для ручних форм обліку. Автоматизація обліку звільнила реєстри від обов'язкової регламентації їх форми. Залишкова функція візуалізації узагальнених облікових даних дозволяє відображати реєстри у довільному вигляді з різним змістовим наповненням, наявністю графічних елементів та діалогових електронних форм. На думку М.Ю. Медведєва, форм у бухгалтерському обліку може бути необмежена кількість, що пояснюється появою нової форми обліку навіть при незначній зміні існуючого порядку записів або розташування інформації в реєстрах [14, с. 73]. Проте, дерегламентація реєстрів не викликає появу нових облікових форм, а приводить лише до актуалізації якісних характеристик комп'ютерної форми обліку.

Найбільш повне дослідження поняття «форма обліку» здійснено Я.В. Соколовим, яким виділено три напрями наукового позиціонування дефініції: позиційний, змістовий, організаційний [11, с. 324–326]. Виходячи з тріадного розуміння категорії «форма обліку» та актуального розуміння облікових реєстрів, сучасну форму обліку доцільно розглядати як сукупність алгоритмів обробки облікової інформації, спеціалізованого програмного забезпечення, баз облікових даних, комунікаційних каналів, які поєднують систему обліку з усіма учасниками інформаційного процесу на підприємстві. Повне наукове позиціонування форми обліку в умовах впровадження комп'ютерно-комунікаційної техніки подано на рис. 1.

Отже, форма обліку в умовах використання комп'ютерно-комунікаційної техніки поєднує алгоритми обробки облікової інформації від моменту документування до відображення у звітності. Алгоритми реалізуються в спеціалізованих комп'ютерних програмах для цілей обліку, офісних завдань та нормативно-довідкового консультування. Основою програмного забезпечення є бази постійно-змінних даних, доступ до яких доцільно надавати різним внутрішнім та зовнішнім користувачам з метою формування спільних інформаційних просторів ділової комунікації. У процесі інформаційної взаємодії використовуються комунікаційні канали, по яких здійснюється передача облікової інформації між учасникам облікового процесу тощо.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Історичне становлення методології та організації обліку відбулося синхронно з розвитком облікових форм. Форма обліку є адекватним відображенням соціально-економічних реалій суспільства. Вона містить детальний опис інформаційних процедур та носіїв облікової інформації з метою її передачі зовнішнім та внутрішнім користувачам. Поряд з первинними та звітними документами, які є у більшості випадків регламентованими, використовуються також реєстри обліку. Облікові реєстри можуть значно різнитися залежно від рівня інформаційних потреб учасників облікового процесу. Вибір переліку необхідних до відображення реєстрів визначає вибір відповідної форми обліку. Реєстр є комунікаційним каналом, що поєднує дані з первинних документів та звітності.

В умовах запровадження комп'ютерно-комунікаційної техніки роль облікового реєстру значно обмежується. Дерегламентация обліку дозволяє автоматизовано формувати реєстри у довільній формі з вмістом графічних й табличних елементів. Досить часто, через відсутність необхідності, реєстри можуть не відображатися обліковим та управлінським працівникам. Тому облікові реєстри некоректно порівнювати з базами даних, алгоритмами комп'ютерних програм чи комунікаційними каналами, що є елементами форми обліку.

Рисунок 1 – Структурні елементи форми обліку, що визначають її наукове позиціонування
Джерело: розроблено автором.

Відсутність регламентованого переліку реєстрів, доступних для відображення; наявність значного переліку переваг застосування комп'ютерної техніки в обліку, що не обмежується лише його автоматизацією; історичний підхід до номінації форм обліку залежно від інструменту обробки даних визначає доцільність використання поняття «комп'ютерна форма» замість «автоматизована форма» в обліку. Комунікаційні аспекти організації обліку передбачають діалоговий режим комунікаційної взаємодії з обліковими та управлінськими фахівцями; необхідність налагодження ефективних комунікацій з усіма учасниками облікового процесу; інтеграцію облікових функцій навколо єдиних баз даних з наданням доступу внутрішнім та зовнішнім користувачам; актуальний стан розвитку глобальних мережевих сервісів та хмарних технологій. Узагальнюючи зростаючу роль комунікацій в обліковій системі, сучасну форму обліку доцільно іменувати «комп'ютерно-комунікаційною».

Розвиток нової форми обліку потребує подальших дослідження теоретичних, методологічних, методичних та організаційних аспектів автоматизації обліку. Зростання ролі облікових комунікацій у комп'ютерно-комунікаційній формі обліку актуалізує проблему організації ефективного інформаційного захисту підприємства. Виникає необхідність в розробці облікової, комунікаційної та безпекової політики, відповідної новій комп'ютерно-комунікаційній формі обліку.

Список літератури

1. Білуха М. Теоретичні та методологічні засади електронного обліку господарської діяльності [Текст] / М. Білуха, Т Микитенко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2004. – № 12. – С.15–24.
2. Гаркуша С.А. Автоматизація обліку : форма чи система? [Електронний ресурс] / С.А. Гаркуша // Інфраструктура ринку : електронний науково-практичний журнал. - Одеса : Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій, 2017. – Вип.5. – С. 197–199. – Режим доступу : http://www.market-infr.od.ua/journals/2017/5_2017_ukr/42.pdf.
3. Завгородній В.П. Автоматизація бухгалтерського обліку, контролю, аналізу та аудиту [Текст] / В.П. Завгородній. – К.: А.С.К., 1998. – 768 с.
4. Івахненко С.В. Інформаційні технології в організації бухгалтерського обліку та аудиту [Текст]: навч. посіб. / С.В. Івахненко. – К. : Знання-Прес, 2003. – 349 с.
5. Козак М.І. Автоматизація господарського обліку з використанням баз даних [Текст]: Автореф. дис... канд. екон. наук: 08.06.04 / М.І. Козак. – Київ, 2005. – 23 с.
6. Костяник Н.В. Розвиток форм обліку з використанням інформаційних комп'ютерних технологій [Текст] / Н.В. Костяник // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – №8(98). – С. 259–265.
7. Кузнецова С. Форма бухгалтерського обліку та фінансовий менеджмент: трансформація інформаційних можливостей [Текст] / С. Кузнецова // Бухгалтерський облік і аудит. – 2011. – № 6. – С. 16-22.
8. Лайчук С.М. Прогресивна форма ведення бухгалтерського обліку [Текст] / С.М. Лайчук // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – 2014. – Вип. 2. – С. 80–89.
9. Медведев М.Ю. Общая теория учета: естественный, бухгалтерский и компьютерный методы [Текст] / М.Ю. Медведев. – М.: Изд. «Дело и сервис», 2001. – 752 с.
10. Муравський В.В. Селекція та облік програмного забезпечення для автоматизації діяльності торговельних підприємств [Текст] / В.В. Муравський // Вісник Житомирського державного технологічного університету. – 2010. – №3. – С. 162–164.
11. Основи архівно-комп'ютерної форми обліку [Текст] / М.Ф. Кропивко, М.І. Козак, В.І. Похіленко, Е.П. Романова; За ред. П.Т. Саблука. – К.: ІАЕ УААН, 2004. – 126 с.
12. Островский О.М. Типовые элементы организации бухгалтерского учета / О.М. Островский. – М.: Финансы и статистика, 1988. – 207 с.
13. Палий В.Ф. Теория бухгалтерского учета [Текст] : учебник / В.Ф. Палий, Я.В. Соколов. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : Финансы и статистика, 1988. – 279 с.
14. Сльозко Т. Форма обліку у контексті бухгалтерської процедури [Текст] / Т. Сльозко // Вісник Тернопільського національного економічного університету. – 2009. – № 3. – С. 87–93.
15. Соколов Я. В. Очерки по истории бухгалтерского учета [Текст] / Я. В. Соколов. – М. : Финансы и статистика, 1991. – 400 с.

References

1. Bilukha, M., & Mykytenko, T. (2004). Teoretychni ta metodolohichni zasady elektronnoho obliku hospodarskoi diialnosti [Theoretical and methodological principles of electronic accounting of economic activity]. *Bukhhalterskyi oblik i audyt – Accounting and auditing*, 12, 15-24 [in Ukrainian].
2. Harkusha, S. A. (2017). Avtomatyzatsiia obliku : forma chy systema? [Accounting automation: form or system?]. *Infrastruktura rynku: elektronnyi naukovo-praktychnyi zhurnal – Market Infrastructure: An electronic scientific and practical journal*, 5, 197-199. Retrieved from http://www.market-infr.od.ua/journals/2017/5_2017_ukr/42.pdf [in Ukrainian].
3. Zavhorodnii, V. P. (1998). *Avtomatyzatsiia bukhhalterskoho obliku, kontroliu, analizu ta audytu [Automation of accounting, control, analysis and audit]*. K.: A.S.K. [in Ukrainian].
4. Ivakhnenkov, S. V. (2003). *Informatsiini tekhnolohii v orhanizatsii bukhhalterskoho obliku ta audytu [Information technology in the organization of accounting and auditing]*. K. : Znannia-Pres [in Ukrainian].
5. Kozak, M. I. (2005). Avtomatyzatsiia hospodarskoho obliku z vykorystanniam baz danykh [Automation of accounting with the use of databases]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].
6. Kostianyk, N.V. (2009). Rozvytok form obliku z vykorystanniam informatsiinykh kompiuternykh tekhnolohii [Development of accounting forms with use of information computer technologies]. *Aktualni problemy ekonomiky – Current problems of the economy*, 8(98), 259-265 [in Ukrainian].
7. Kuznetcova, S. (2011). Forma bukhhalterskoho obliku ta finansovii menedzhment: transformatsiia informatsiinykh mozhливостей [Form of accounting and financial management: transformation of information opportunities]. *Bukhhalterskii oblik i audit – Accounting and Audit*, 6, 16-22 [in Ukrainian].
8. Laichuk, S. M. (2014). Prohresyivna forma vedennia bukhhalterskoho obliku [Progressive form of accounting]. *Problemy teorii ta metodolohii bukhhalterskoho obliku, kontroliu i analizu – Problems of the theory and methodology of accounting, control and analysis*, 2, 80-89 [in Ukrainian].
9. Medvedev, M. Iu. (2001). *Obshchaia teoriia ucheta: estestvennyi, bukhhalterskii i kompiuternyi metody [General theory of accounting: natural, accounting and computer methods]*. M.: Izd. «Delo i servis» [in Russian].
10. Muravskiy, V.V. (2010). Seleksiia ta oblik prohramnoho zabezpechennia dlia avtomatyzatsii diialnosti torhivelnnykh pidpriemstv [Selection and accounting software for automation of trading enterprises]. *Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnogo tekhnolohichnogo universytetu – Bulletin of the Zhytomyr State Technological University*, 3, 162-164 [in Ukrainian].
11. Kropyvko, M.F., Kozak, M.I., Pokhilenko, V.I., & Romanova, E.P. (2004). *Osnovy arkhivno-kompiuternoї formy obliku [Fundamentals of archival-computer accounting]*. K.: IAE UAAN [in Ukrainian].
12. Ostrovskii, O.M. (1998). *Tipovye elementy organizatsii bukhhalterskoho ucheta [Typical elements of accounting organization]*. M.: Finansy i statika [in Russian].
13. Palii, V.F., & Sokolov, Ia.V. (1988). *Theory of accounting*. (2nd ed.). M.: Finansy i statistika [in Russian].
14. Slozko, T. (2009). Forma obliku u konteksti bukhhalterskoi protsedury [Form of accounting in the context of the accounting procedure]. *Visnyk Ternopilskoho natsionalnogo ekonomichnogo universytetu – Bulletin of the Ternopil National University of Economics*, 3, 87-93 [in Ukrainian].
15. Sokolov, Ia. V. (1991). *Ocherki po istorii bukhhalterskoho ucheta [Essays on the history of accounting]*. M. : Finansy i statistika [in Russian].

Volodymyr Muravskiy, Associate Professor, PhD in Economics (Candidate of Economic Sciences)
Ternopil National Economic University, Ternopil, Ukraine

Registers, Forms of Accounting and Computer-Communication Technologies

One of the important prerequisites for a rational accounting organization is the application of the most effective, progressive accounting form in the implementation of computer and communication technology. The theoretical and methodological aspects of constructing an accounting form as a system of registers are proposed. It was determined that an accounting registers is not appropriate to compare with software algorithms and database accounts.

The main aim is to substantiate the modern form of accounting and accounting registers with computer and communication technology using as a set of algorithms for processing accounting information from the documenting to reflection in the reporting; specialized software, which varies greatly depending on developers, industry and business; database that can be used to create arbitrary form and filling registers; communication channels that combine the accounting system with all the participants in the information process at the enterprise. Methods of analysis and synthesis used to structure the substantive research-based identification and formalization of professional definitions of «accounting register» and «accounting form».

Distinguished computer based accounting form proposed by scientists in Ukraine, conducted comparative analysis are highlighted strengths and weaknesses. It is concluded that there is no such thing as «automated form of accounting» because any system automating accounting processes ensure the availability of registers that are unique journal-order, memorial warrant and other forms of accounting. The appearance of the computer-communication based accounting form is grounded by the objective factors of the information society; key features of this form are determined.

accounting, automation, accounting register, computer-based accounting form, computer-communication accounting form

Одержано (Received) 29.11.2017

Прорецензовано (Reviewed) 11.12.2017

Прийнято до друку (Approved) 15.12.2017

УДК658:657.633.5

М.Г. Чередніченко, асп.

Л.О. Руденко

Центральноукраїнський національний технічний університет, м. Кропивницький, Україна

Концептуальні засади організації внутрішньогосподарського контролю на підприємстві

Статтю присвячено проблемі організації внутрішньогосподарського контролю на виробничому підприємстві. Розкрито концептуальні основи, проаналізовано підходи науковців щодо визначення сутності поняття “внутрішньогосподарський контроль” та на їх основі сформовано власне визначення, встановлено місце категорії в системі управління підприємством. Досліджено проблеми організації внутрішньогосподарського контролю та запропоновано напрями його вдосконалення, які спрямовані на підвищення точності та чіткості планування й прийняття своєчасних управлінських рішень

внутрішній контроль, внутрішньогосподарський контроль, система внутрішньогосподарського контролю, управління підприємством, організація контролю

М. Г. Чередниченко, асп.

Л.А. Руденко

Центральноукраїнський національний технічний університет, г. Кропивницький, Украина

Концептуальные основы организации внутреннего контроля на предприятии

Статья посвящена проблеме организации внутрихозяйственного контроля на предприятии. Раскрыты концептуальные основы, проанализированы подходы ученых к определению сущности понятия “внутрихозяйственный контроль” и на их основе сформировано собственное определение, установлено место категории в системе управления предприятием. Исследованы проблемы организации внутрихозяйственного контроля и внесены предложения по его усовершенствованию, которые направлены на повышение точности и четкости планирования, а также принятия своевременных управленческих решений

внутренний контроль, внутрихозяйственный контроль, система внутреннего контроля, управления предприятием, организация контроля

Постановка проблеми. Розвиток ринкових відносин в Україні, інтеграція капіталу різних господарюючих суб'єктів та невизначеність зовнішнього середовища призводять до ускладнення форм і методів управління. Світова фінансова криза яскраво продемонструвала, що внутрішньогосподарський контроль є важливим інструментом управління підприємствами для перевірки ефективності й надійності систем його менеджменту. Тому, в сучасних умовах, внутрішній контроль набуває обов'язкового характеру, оскільки доцільний на всіх рівнях управління. За відсутності ефективної системи внутрішньогосподарського контролю підприємства, спрямованої на отримання оперативної інформації, необхідної для прийняття управлінських рішень, неможливе функціонування системи управління в цілому. Таким чином, ефективний управлінський контроль, за інших рівних умов, є гарантією успішної діяльності підприємства.